

quæ Deum habent pro objecto, accipere; & ita non sunt in medio.

SOLUTIO I.

Respondeo, ad primam questionem dicendum, quod omnes virtutes morales in medio constitutæ sunt. Virtutes enim morales sunt circa passiones, & operationes, quas oportet dirigere secundum regulam rationis. In omnibus autem regulæ consistit rectum, secundum quod regulæ æquantur; æqualitas autem media est inter majus & minus: & ideo oportet quod rectum virtutis consistat in medio ejus quod superabundat, & ejus quod deficit à mensura rationis rectæ.

Ad primum ergo dicendum, quod actiones, & passiones quamvis sint indivisibiles per essentiam, sunt tamen per accidens divisibiles, vel secundum intensionem, vel secundum tempus, vel secundum locum, vel secundum objecta, vel secundum aliquid hujusmodi: & ideo etiam secundum hoc est in eis medium accipere.

Ad secundum dicendum, quod medium accipitur in aliquo dupliciter. Uno modo, ex comparatione ad extrema ejusdem rei, sicut medium in circulo; & tale medium oportet quod æque distet ab extremis. Alio modo, ex comparatione ad aliquam regulam extrinsecam; & tunc non oportet quod medium æque distet ab extremis, sed quod æquetur regulæ: sicut patet quod quando secatur lignum ad aliquam regulam, non semper tantum auferitur quantum dimittitur: & tale medium est medium virtutis moralis, quæ habet rectam rationem pro regula: unde quandoque appropinquat plus uni extremo quam alteri secundum quod competit rationi rectæ.

Ad tertium dicendum, quod virtus est extremum quoad contrarietatem boni, & mali: quia bonum hominis in ratione consistit, & ita (2) in extremo æqualitatis ad rationem: sed quantum ad contrarietates circa quas est, virtus est in medio, sicut dicit Philosophus in II. Ethic. cap. vii.

Ad quartum dicendum, quod medium virtutis salvatur secundum adæquationem omnium circumstantiarum simul ad rationem. Contingit autem in aliquibus virtutibus quod adæquatis omnibus aliis circumstantiis, non potest accipi extremum in altero: quia superfluum non potest accipi in illo, nisi ex comparatione aliarum circumstantiarum, sicut in veritate virtute patet: quia non potest homo nimis verum dicere, salvato quod dicat verum quod debet, & quando, & ubi, & cui, & cæteris. Sed superfluum in hac circumstantia accipitur secundum excessum in aliis: qui enim dicit verum quod non oportet, etiam nimis verum dicit. Et similiter etiam in magnanimitate est ratio quanti, & similiter etiam in castitate: quia non potest homo nimis abstinere, dummodo salventur aliæ circumstantiæ.

Ad quintum dicendum, quod virtus dicitur medium dupliciter. Uno modo ratione materiæ circa quam est, in quantum adæquat eam rationi rectæ; & hoc per se convenit omni virtuti morali, & sic est medium per participationem extremorum. Alio modo dicitur medium rationis habitus, in quantum scilicet habitus virtutis est medium inter habitus duarum malitiarum; & hoc est medium per abnegationem extremorum: & hoc accidit virtuti, nec oportet quod sit in omnibus virtutibus; & propter hoc non

(2) Al. in medio. (3) Al. intellectus vocis.

oportet quod iustitiæ habitus sit medius inter duas malitias, ut in V. Ethicor. cap. iv. dicitur, sed quod medium attingat in materia sua.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod iustitia oportet esse non solum medium rationis, sed etiam rei: cuius ratio est, quia iustitia est circa operationes, & secundum ordinem ad alterum: unde illum ad quem sunt operationes iustitiæ, accipiunt quasi regulam. Et ideo sicut passiones circa quas sunt aliæ virtutes, oportet quod æquantur rationi; ita oportet quod operationes circa quas est iustitia, adæquantur illi ad quem est iustitia; quod non potest esse, nisi secundum rem tantum reddatur quantum ei debetur: & ideo ibi est medium rei. Sed inter aliquos duos potest constitui æqualitas dupliciter. Uno modo secundum quod utrisque aliquid reddendum est; & in hoc constituit æqualitatem iustitiæ distributivam, quæ non dat æquale utrique secundum quantitatem, sed secundum proportionem, quia utrique dat quantum sibi debetur: & ideo medium in iustitia distributiva dicitur esse secundum proportionabilitatem geometricam, in qua salvatur eadem proportio, sed non eadem quantitas, sicut sex est medium inter quatuor & novem: quia in qua proportione se habet ad quatuor, scilicet in sexquialtera, in ipsa se habet novem ad ipsum; quamvis novem excedat sex in tribus, & sex quatuor in duobus. Alio modo constituitur æqualitas iustitiæ inter aliquos, in quantum unus debet recipere ab alio propter hoc quod ille prius recipit ab isto; & ad hoc est iustitia commutativa. Et quia tantum debet secundum quantitatem aliquis ab altero recipere, quantum ei tribuit; ideo in hac specie iustitiæ salvatur medium secundum proportionem arithmeticam, in qua salvatur eadem quantitas, sicut tria est medium inter quatuor & duo, quia utrinque est excessus in unitate.

Ad primum igitur dicendum, quod in iustitia est medium rationis, quod & idem est medium rei.

Ad secundum dicendum, quod in iustitia non consideratur conditio personæ, nisi in quantum ex conditionibus personæ variatur quantitas rei. Qui enim percipit principem, majorem partem facit, & ideo plus debet puniri. Et similiter etiam patet in iustitia distributiva, quod diversitas personarum in diversitatem rei redundat.

Ad tertium dicendum, quod in iustitia incidit in idem rectificatio operationis, & rectificatio rerum, ut dictum est.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod bonum virtutum intellectualium consistit in hoc quod verum dicatur. Veritas autem consistit in quadam adæquatione (3) intellectus, & vocis, ad rem. Et quia æqualitas est medium inter majus & minus, ideo oportet quod bonum virtutis intellectualis in medio consistat, ut scilicet dicatur de re hoc quod est. Si autem excedat vel in plus, vel in minus, erit falsum; quod se habet ad virtutes intellectuales, sicut vitium ad morales, & hoc in quantum intellectus absolute considerat; in quantum vero de uno in aliud discernit, accipitur medium non solum secundum commensurationem ad rem, sed secundum commensurationem conclusionum ad principia, vel eorum quæ sunt ad finem in operativis.

Al. ad rem. Al. ad rem. (3) Al. ad rem.

Ad primum igitur dicendum, quod, sicut dicit Philosophus in X. Metaph. text. v. mensura intellectus nostri est res; & ideo secundum quod adæquatur rei, est rectum ipsius. Nihilominus & principia sunt regula conclusionum, & intelligens est quodammodo regula principiorum.

Ad secundum dicendum, quod contrarietas passionum accedit ad medium virtutis moralis: unde circa iram, quæ non habet passionem oppositam, est medium virtutis moralis secundum plus & minus in ipsa eadem passione.

Ad tertium dicendum, quod extrema in virtutibus intellectualibus non accipiuntur secundum magnum, & parvum intelligibile: sed extremum in plus est, quando attribuitur aliquid alicui quod non inest ei; extremum autem in minus, quando removetur ab eo quod ei inest. Utrouque autem modo falsum contingit; verum autem, quando dicitur inesse quod inest, aut non inesse quod non inest; & hæc extrema corrumpunt non substantiam, sed veritatem intellectus.

SOLUTIO IV.

Ad quartam questionem dicendum, quod medium in omnibus virtutibus quæ habent medium, accipitur ex hoc quod virtus attingit in materia propria illud quod est æquale, & competens mensura. Unde si esset aliqua virtus quæ haberet mensuram ipsam pro materia, non esset ibi extrema, nec medium; sed bonum illius virtutis esset simpliciter attingere mensuram illam; sicut si alicujus virtutis materia esset veritas. Omnium autem prima mensura est ipse Deus, sicut etiam ipse Philosophus in X. Metaph. text. vii. dicit. Unde virtutes theologice, quæ habent Deum pro objecto, qui est ultimus finis, à quo omnia mensurantur, non possunt habere rationem medii, cum in materia illa non sit accipere extrema; sicut etiam in his quæ conjuncta sunt malo fini, non potest accipi medium.

Ad primum igitur dicendum, quod ratio recta non est ad hoc quod in materia illa videntur extrema, in qua superfluum esse non potest.

Ad secundum dicendum, quod fides est virtus theologica, in quantum adhæret primæ veritati; & ex hac parte non potest in ipsa medium esse (non enim potest nimis Deo adhære) sed ex parte illa qua aliquid affirmat, vel negat veritati primæ adhærens, ibi est medium, quia secundum hoc habet similitudinem cum virtutibus intellectualibus.

Et similiter dicendum ad tertium, quod spes non habet medium: secundum quod Deo adhæret, sed ex parte subjecti.

ARTICULUS IV.

Utrum virtutes morales maneant in patria.

1. 2. q. LXVII. art. 1. & de verit. q. v. art. 4.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod virtutes morales non maneant in patria. Fides enim, & spes sunt nobiliores quam virtutes morales. Sed fides, & spes evacuatur. Ergo & morales virtutes.

2. Præterea. Virtutes morales perficiunt in vita activa. Sed hæc vita cessabit in patria, in qua erit tantum contemplatio. Ergo & virtutes morales non erunt in patria.

3. Præterea. Virtutes morales quædam sunt cir-

ca passiones. Sed hæc non erunt in patria. Ergo nec virtutes morales.

4. Præterea. Fortitudo, & temperantia sunt in irascibili, & concupiscibili. Sed secundum quosdam vires sensibiles non remanebunt in anima separata. Ergo nec temperantia, & fortitudo.

5. Præterea. In patria erimus sicut Angeli Dei: Matth. xxii. Sed derisibiles videntur qui ponunt castitatem, & sobrietatem in Angelis, quos deos nominat Philosophus in X. Metaph. text. l. Ergo nec in nobis erunt.

6. Præterea. Patientia est valde nobilis virtus, quia ipsa opus perfectum habet. Sed non remanebit in patria nisi quantum ad fructum, ut Augustinus dicit in Libr. de patientia cap. xxix. Ergo nec aliæ morales virtutes.

Sed contra. Istæ virtutes plenissime fuerunt in Christo. Sed illæ virtutes quæ evacuantur in patria, non fuerunt in Christo, ut fides, & spes. Ergo virtutes istæ non evacuatur.

Præterea. Sap. i. 15. *Iustitia est perpetua, & immortalis.* Sed non minus est necessaria ordinatio hominis ad seipsum, quam ordinatio ad alterum, quæ est per iustitiam. Ergo & aliæ virtutes morales manent in patria.

Præterea. In patria erunt homines Deo conformes. Sed hæc virtutes in Deo sunt exemplares, ut dicit Macrobius Lib. I. super somnium Scipionis. Ergo & in Sanctis erunt aliquo modo.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod quælibet virtutum prædictarum habet duos actus: unum quem exercet circa propriam materiam; alium quem habet quando pervenit ad finem: sicut fortis dum est in periculo pugnae, exercet actum qui est circa materiam propriam, scilicet timoris, & audaciæ; sed quando jam domum victor revertitur, habet hunc actum, qui est gaudere de victoria per pugnam præcedentem adeptam. Dictum est autem, art. 2. quæst. 111. quod virtutes morales quædam sunt infusæ, & quædam acquisitæ; & quod acquisitæ dirigunt in vita civili: unde habent bonum civile pro fine. Et quia hæc civilitas non remanebit in patria, ideo non remanebit eis aliquis actus nec circa finem, nec circa materiam propriam, secundum quam tendunt ad finem; & ideo habitus tollentur. Virtutes autem infusæ morales perficiunt in vita spirituali, secundum quam homo est civis civitatis Dei, & membrum corporis Christi, quod est Ecclesia: & hæc quidem civilitas in futuro non evacuabitur, sed perficietur. Unde remanebunt istis virtutibus actus qui sunt circa finem proximum uniuscujusque virtutis; & ideo remanebunt habitus virtutum moralium infusarum.

Ad primum igitur dicendum, quod fides, & spes sunt nobiliores moralibus virtutibus ratione objecti. Sed quia habent essentialiter annexam imperfectionem respectu sui objecti, quæ non est annexa virtutibus moralibus; ideo non oportet quod morales evacuarentur, sicut spes, & fides.

Ad secundum dicendum, quod virtutes quæ perficiunt in vita activa, etiam acquisitæ, non oportet quod tollantur, cum aliquis se transfert ad vitam contemplativam; sed habent alios actus, in quantum pertingunt ad finem proximum, quia contemplativa vita est finis activæ. Et ideo distinguit Macrobius loc. cit. harum virtutum tres gradus, secundum quod sunt in hominibus. Sunt enim politicæ, se-

secundum quod homo per eas in civilibus operibus rectificatur; purgatoriae autem, secundum quod civilibus utens ad quietem contemplationis aliquis anhelat; sed dicuntur purgati animi, in quantum aliquis objecto omni exercitio civilis vitae, quieti contemplationis torum se tribuit. Et in hoc statu dicit, quod actus temperantiae est cupiditatem non jam refragare, sed penitus oblivisci; fortitudinis autem passiones ignorare, non vincere; & sic de aliis.

Ad tertium dicendum, quod quantum ad actus quos habent circa materias proprias, non remanebunt; sed secundum actus quos habent in fine adepti, qui est a passionum tumultibus quietari.

Ad quartum dicendum, quod quidam dicunt, quod vires sensibiles non manent actu in anima separata; dicunt tamen, quod manent in essentia animae sicut in radice; & similiter etiam manent habitus virtutum inferioris partis, sicut in radice, in virtutibus quae sunt in ratione, (1) & in ipsa gratia.

Ad quintum dicendum, quod istae virtutes sunt in Angelis alio modo quam in hominibus, etiam in patria: quia homines perpassi sunt huiusmodi passiones, quae per dictas virtutes refragantur, vel naturam habent ut perpeti possint; quod non est de Angelis. Unde in Angelis, & in Deo sunt sicut exemplares; in hominibus autem sicut virtutes purgati animi in patria. Tamen (2) sciendum, quod Philosophus loquitur de virtutibus acquisitis, quae perficiunt hominem in vita civitatis terrena, in qua vita non habemus cum Angelis aliquam communicationem: unde non est simile de illis virtutibus quae perficiunt (3) in vita civitatis Dei, quae constituitur ex Angelis, & hominibus.

Ad sextum dicendum, quod patientia dicitur non manere quantum ad actum quem habet circa mala tolerabilia; manet tamen habitus, & actus quem habet in quiete finis proprii.

QUÆSTIO II.

DEinde quæritur specialiter de virtutibus cardinalibus.

Primo. Quae, & quot debent dici cardinales.

Secundo. De materiis, & objectis earum.

Tertio. De actibus.

Quarto. De subjectis.

Quinto. Quae ipsarum sit principalior.

ARTICULUS I.

Utrum aliqua virtutes debeant dici cardinales.

1. 2. quæst. LXI. art. 1. & 3.

AD primum sic proceditur. Videtur quod nullae virtutes debeant dici cardinales. Quia eadem virtutes quae cardinales dicuntur, dicuntur etiam generales: unde & Tullius Lib. II. de invent. eis partes assignat. Sed virtutes sunt distinctae ab invicem, ut dictum est. Ergo videtur quod non debeant dici cardinales.

2. Præterea. Ea quae dividuntur ab invicem, sunt simul, secundum Philosophum; & ita unum non est principalius altero. Sed virtutes dividuntur ab invicem genus virtutis. Ergo una non est principalior altera; & ita nec una debet dici cardinalis respectu alterius.

(1) *Al. deest & in ipsa gratia.* (2) *Al. secundum Al. cas.*

3. Præterea. Virtutes dividuntur contra vitia. Sed vitia principalia non dicuntur cardinales, sed capitalia. Ergo virtutes principales debent dici capitales, & non cardinales.

4. Præterea. Si dicuntur cardinales, quia eis pervenitur ad vitam æternam, ut dicitur in littera; eadem ratione omnes virtutes sunt dicendae cardinales, quia omnibus vitam æternam meremur.

Sed contra est quod dicitur in littera.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod morales virtutes non debeant dici cardinales, sed aliae. Quia theologicae virtutes propinquiores sunt fini, quia habent finem ultimum pro objecto. Cum ergo finis sit principium in operativis secundum Philosophum VII. Ethicor. cap. xii. virtutes theologicae erunt principaliores; & ita ipsae magis debent dici cardinales.

2. Præterea. Caritas dicitur radix virtutum, fides autem fundamentum, spes vero anchora. Sed quae est proportio radicis ad arborem, & fundamenti ad domum, & anchorae ad navem, eadem est proportio cardinis ad ostium. Ergo virtutes theologicae possunt dici cardinales, sicut & morales.

3. Præterea. Virtutes intellectuales sunt nobiliores virtutibus moralibus: quia perficiunt in vita contemplativa, quae est nobilior activa. Ergo virtutes intellectuales magis debent dici cardinales quam morales.

Sed contra. Una sola de cardinalibus hic enumeratis intellectualis est, scilicet prudentia, quae moralis est aliquo modo. Ergo virtutes cardinales magis sunt in genere moralium quam intellectualium virtutum.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod non debeant dici tot virtutes cardinales in hoc numero. Quia virtutes istae sunt in tribus viribus animae. Sed inter eas est una tantum principalis, scilicet rationalis. Ergo & inter (4) virtutes est tantum una cardinalis.

2. Præterea. Si virtutes dicuntur eadem generales, & cardinales; generales autem sunt tantum duae, scilicet iustitia, & prudentia, ut dictum est prius; videtur etiam quod tantum sint duae cardinales.

3. Præterea. In qualibet vi est aliquid principalissimum invenire eorum quae ad illam vim pertinent. Si ergo vires sunt tres, in quibus sunt virtutes, videtur quod etiam tantum tres debeant esse virtutes cardinales.

4. Sed contra. Videtur quod debeant esse plures quam quatuor. Quia virtutes vitiis opponuntur. Sed vitia capitalia sunt septem. Ergo & virtutes cardinales debent esse septem.

5. Præterea. In rationali ponuntur duae virtutes cardinales, prudentia scilicet, & iustitia. Ergo similiter in qualibet aliarum virium debent poni duae virtutes cardinales; & ita cum vires sint tres, erunt sex cardinales virtutes.

6. Præterea. Sicut prudentia est perfectio rationis practicae, ita & ars. Sed rationis practicae rectitudo, & veritas consistit, ut dicitur in VI. Ethicor. cap. iiii. in conformitate ad appetitum rectum; quod fit per virtutes morales, ut dictum est. Ergo sicut prudentia inter virtutes morales ponitur cardinalis virtus, ita & ars mechanica poni debet.

QUÆSTIO III. (1) *Al. in civili, civitatis; item in vita civili.*

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Uterius. Videtur quod aliae virtutes magis debeant esse cardinales quam istae. Quia unumquodque denominatur à principali quod est in ipso, ut dicit Philosophus in II. de Anima text. xcv. Sed vis irascibilis denominatur ab ira. Ergo cum mansuetudo sit contra iram, fortitudo autem contra timores, & audacias, quae sunt etiam passiones irascibilis; videtur quod mansuetudo sit magis virtus cardinalis quam fortitudo.

2. Præterea. Illud quod est magnum in quolibet genere, est principalius in illo genere. Sed magnanimitas operatur magna in omnibus virtutibus, ut dicit Philosophus in IV. cap. ix. Ergo videtur quod magnanimitas sit magis cardinalis quam fortitudo, quia utraque est in irascibili.

3. Præterea. Virtus cardinalis dicitur in qua aliae virtutes firmantur. Sed humilitas est firmamentum omnium virtutum: quia, sicut dicit Gregorius hom. vii. in Evang. qui ceteras virtutes sine humilitate congregat, quasi pulverem (1) in ventum portat. Ergo videtur quod humilitas præcipue esse debeat cardinalis.

4. Præterea. Pœnitentia omnes defectus ad perfectum revocat. Sed aliae virtutes defectus singulares remonent. Ergo cum pœnitentia sit quaedam virtus, ut dicit Ambrosius, videtur quod ipsa potissime debeat dici cardinalis.

5. Præterea. Magis est laudabile dare aliquid de proprio quam reddere alienum. Sed liberalitas propria largitur, iustitia autem unicuique quod suum est reddit. Ergo liberalitas magis debet esse cardinalis virtus quam iustitia.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod virtutes quatuor quae hic enumerantur, dicuntur generales, & principales, & cardinales. Quia enim principium cujuslibet rei est potissima pars ejus, etiam plus quam dimidium, ut dicitur in I. Ethic. cap. xi. ideo illud quod est potissimum in quolibet genere, dicitur principale in genere illo. Et quia habitus pensatur ex actibus, & actus ex objectis, sive materia; ideo virtutes principales dicuntur quae sunt circa illud quod est potissimum in materia, vel materiis virtutum; sicut potissimum in illis quae ad concupiscibilem pertinent, sunt delectationes secundum tactum: unde temperantia, quae est circa illas delectationes, est virtus principalis; & eutrapelia, quae est circa delectationes quae sunt in ludis, est virtus secundaria: sicut ars ad quam pertinet finis navis, qui est navigatio, scilicet gubernatoria, est principalis respectu illius artis quae facit navem, quia finis est potissimum in unoquoque; & in arte quae facit navem, est principalior illa quae inducit formam quam quae præstat materiam. Et quia ad illud quod est potissimum in qualibet re, ordinantur omnia quae sunt illius rei; ideo virtutes, & artes principales movent secundum suum imperium virtutes, & artes secundarias ad actus proprios, sicut ars gubernatoria imperat ei quae facit navem; & ex hoc dicitur architectonica respectu ejus, quasi princeps ipsius. Et quia actus moti fundantur super actione

(1) *Al. in ventrem.* (2) *Mutila sententia. Nicolai:* in quantum pluribus virtutibus adjunctis modum suum communicat, virtus autem adjuncta dicitur pars ejus, &c. (3) *Al. ut.*

moventis, ideo actus secundariae virtutis fundantur super actione principali, sicut fundatur super cardinem motus ostii: & ideo virtus principalis dicitur esse cardinalis, & virtus secundaria dicitur adjuncta illi. Omne autem quod movetur ab aliquo, agit in virtute moventis sicut instrumentum ejus; & ideo etiam motus virtutis cardinalis participatur quodammodo in virtutibus adjunctis; & secundum hoc virtus cardinalis dicitur generalis, (2) in quantum pluribus virtutibus adjuncta; dicitur pars ejus, in quantum modum suum participat.

Ad primum igitur dicendum, quod non dicuntur generales per prædicationem, sed per quamdam participationem, ut dictum est: unde eis non assignantur species, sed partes.

Ad secundum dicendum, quod ea quae dividunt aliquod commune univocum, sunt simul quantum ad intentionem generis, quamvis unum possit esse causa alterius quantum ad esse, sicut motus localis est causa aliorum motuum contra quos dividitur. Sed ea quae dividunt aliquod commune analogum, se habent secundum prius, & posterius, etiam quantum ad intentionem communis quod dividitur, sicut patet de substantia, & accidente. Unde ex hoc quod una virtus dividitur alteri, non oportet quod una non sit altera principalior.

Ad tertium dicendum, quod perfectio peccatorum non est per ordinem, sed magis per aversionem à fine debito: unde motus peccatorum non assimilantur ostio, per quod intratur in domum: & ideo peccata principalia non assimilantur cardini: unde non dicuntur cardinales, sed capitalia tantum ex hoc quod important quosdam actus aliorum.

Ad quartum dicendum, quod quamvis omnes virtutes gratuitae introducant ad regnum caelorum, ex hoc tamen non nanciscuntur nomen cardinis, sed ostii. Illae autem virtutes quibus ad æternam vitam pervenitur, (3) & super eas aliarum virtutum motus fundantur, dicuntur proprie cardinales.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod virtutes cardinales dicuntur, ut dictum est, ad similitudinem cardinis, in quo motus ostii firmatur. De ratione autem ostii est ut per ipsum interiora domus adeantur; & ideo illud per quod non est motus in aliquid ulterius, non habet rationem ostii. Virtutes autem theologicae, cum sint circa finem ultimum, non est aliquid aliud ulterius ex parte objecti in quod tendant: unde in virtutibus theologis non invenitur ratio ostii, & propter hoc non possunt dici cardinales: similiter nec in virtutibus intellectualibus, quia perficiunt in vita contemplativa, quae non ordinatur ulterius ad alteram vitam, sed activa ad ipsam ordinatur. Unde cum virtutes morales perficiantur in vita activa, & habeant actus suos non circa finem ultimum, sed circa objectum, ex utraque parte manet in eis ratio ostii: & propter hoc cardinales virtutes inveniuntur solum in genere moralium.

Ad primum igitur dicendum, quod quamvis possint dici principales, non tamen dicuntur cardinales ratione jam dicta.

Ad secundum dicendum, quod fundamentum, anchora, & radix nominantur id in quo aliquid firmatur quantum ap suam quietem: & ideo competunt illa